



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum contentio sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

virtutum. Et in proposito quidem apparet, quod discordia secundum terminum ad quem habet pro fine superbia, vel vana gloriam: quoniam ideo aliquis scienter eligit propriam voluntatem praferre iustitiae alterius voluntati, ut excellat vel in re, & hoc est superbia: vel in apparen- tia, & hoc est vana gloria. Et ex hoc quod aliquis excellenciam appetit in re, vel in apparen- tia, ori- tur discordia. Inna- scitur namque ut appetat in sua voluntate persistere, ut sic excellat. Secundum autem terminum a quo, eodem ordine ab invidia nascitur. Nam ex hoc, quod dolemus de bono proximi, ut excedente nostrum, appetimus recessum a bona voluntate eiusdem, & recessum a voluntate proximi eligimus ad consummandam derelictio- nem boni illius, ut diminutum apparet nostrum, ut laepe haec apparent inter discordias principum vicinorum: reco- lenda tamen sunt hic, & in similibus duo. Alterum est, quod appetibile in anima habet etiam causalitatem effecti- uam, ut Auer. dicit in 12. Metaph. comment. 96. Alterum uero, quod sermo moralis intelligitur secundum id, quod ut in pluribus inuenitur. Unde nihil obstat, si quandoque aliunde uitium pos- sit oriri, nec etiam, si quandoque causalitas effectiua inferatur: sed proposito moralis doctrinae finis praecipue accom- modandus uidetur.

Sup illud: Si Sathanam eicit, to. 9.

Lib. 31. Moral. cap. 31.

In cor. art.

Super Questionis trigesima octauae Ar- ticulum primum.

Propos. 17. inter opera Aris. to. 3.

discordia procedit ex liuore, idest, inuidia magis, quam ex inani gloria. ¶ 1. Praet. Illud, ex quo multa mala oriuntur, videtur esse vitium capitale: sed discordia est huiusmodi, quia super illud Matth. 12. Omne regnum contra se di- uisum desolabitur. * dicit Hier. Quo modo concordia parua res crescunt, sic discordia maxima dilabuntur: ergo ipsa discordia debet poni vitium capitale magis, quam filia inanis gloria. SED CONTRA est auctori- tas * Grego. 31. Moral. RESPON. Dicendum, quod discordia importat quandam dis- segregationem voluntatum, in quantum scilicet voluntas vnius stat in vno, & voluntas alterius stat in altero. Quod autem voluntas alicuius in proprio sicut, procedit ex hoc, quod ali- quis ea, quae sunt sua, praefert his, quae sunt aliorum. Quod cum inordinate fit, pertinet ad superbiam, & inancem gloriam. Et ideo discordia, per quam vnus quisque sequitur quod suum est, & recedit ab eo, quod est alterius, ponitur filia inanis gloriae. AD PRIMUM ergo dicendum, quod rixa non est idem, quod dis- cordia. Nam rixa consistit in exteriori opere: vnde contumelien- ter causatur ab ira, quae mouet animum ad nocendum proximo. Sed discordia consistit in disiunctione motuum voluntatis, quam facit superbia, vel inanis gloria, rationem * dicitur. AD SECUNDUM dicendum, quod in discordia consideratur quidem, ut terminus a quo, re- cessus a voluntate alterius: & quantum ad hoc causatur ex in- uidia: ut terminus autem ad quem, accessus ad id quod est sibi pro- prium: & quantum ad hoc cau- satur ex inani gloria. Et quia in quolibet motu, terminus ad quem est potior termino a quo, finis enim est potior principio, potius ponitur discordia filia in- anis gloriae, quam inuidiae, li- cet ex utraque oriri possit secun- dum diuersas rationes, ut dic- tum est. AD TERTIUM dicendum, quod ideo concordia parua res crescunt, & per discordiam ma- xima dilabuntur: quia virtus quanto est magis vnita, tanto est fortior, & per separationem diminuitur, ut dicitur in libro * de Causis. Vnde patet, quod per hoc pertinet ad proprium effectum discordiae, quae est di-

uisio voluntatum, non autem pertinet ad originem diuersorum vitiorum ad discordia, per quod habet rationem vitij capitalis.

QVAESTIO XXXVIII. De contentione, in duos articulos. Ios diuisa.

DEINDE considerandum est de contentione. ET CIRCA hoc que- runtur duo.

¶ Primo, Vtrum contentio sit peccatum mortale. ¶ Secundo, Vtrum sit filia in- anis gloriae.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum contentio sit peccatum mortale.

AD PRIMUM sic procedi- tur. Videtur, quod conten- tio non sit peccatum mortale. Peccatum enim mortale in vi- tis spiritualibus non inuenitur, in quibus tamen inuenitur conten- tio, secundum illud Lucie 22. Facta est contentio inter discipulos Iesu, quis eorum esset maior: ergo contentio non est peccatum mortale.

¶ 2. Praet. Nulli bene disposito debet placere peccatum mortale in proximo: sed dicit Apostolus ad Philippens. 1. Quidam ex con- tentione Christum annuntiant: & postea subdit: Et in hoc gau- deo, sed & gaudebo. ergo conten- tio non est peccatum mortale.

¶ 3. Praet. Contingit, quod al- qui vel in iudicio, vel in disputa- tione contendunt, non aliquo ni- mo malignandi, sed potius intendentes ad bonum, sicut illi, qui contra haereticos dis- putando contendunt: vnde super illud primi Reg. 4. Accidit quadam die &c. dicit glo. Catholici contra haereticos con- tentiones non commouent, nisi prius ad certamen conuen- tur. ergo contentio non est pec- catum mortale.

¶ 4. Praet. Iob videtur cum Deo contendisse, secundum illud Iob. 39. Nunquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit? Et tamen Iob non peccauit mortali- ter: quia Dominus de eo dicit. Non estis locuti recte coram me, sicut seruus meus Iob, vbi habetur Iob vltim. ergo contentio non semper est peccatum mortale. SED CONTRA est, quod con-

absque intentione impugnandi veritatem tam formaliter quam virtualiter excusatur, si ueritas impugnetur in intentione: in ira in alius, si denigratio fame, si damnum intellectus, inimicitia &c. consequatur.

trariatur praecepto Apostoli qui dicitur ad Tim. 2. Noli uerbis contendere. & Galat. 5. Contentio numeratur inter opera carnis, quae qui agunt, regnum Dei non possunt debent, ut ibidem dicitur: sed omne quod excludit a regno Dei, & quod contrariatur praecepto, est peccatum mortale. ergo contentio est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod contendere est contra aliquem tendere. Vnde sicut discordia contrarietatem quandam importat

in voluntate: ita contentio contrarietatem quandam importat in locutione. Et propter hoc etiam cum oratio alicuius per contrariale diffundit, vocatur contentio, quae ponitur vnus color rethoricus a Tullio * qui dicit. Contentio est, cum ex contrariis rebz oratio efficitur, hoc pacto. Habet affectu, id est, adulatione, iucunda principia, eadem exitus amarissimos affert. Contrarietas autem locutionis potest attendi dupliciter. Vno modo quantum ad intentionem contententis: alio modo, quantum ad modum. In intentione quidem considerandum est, utrum aliquis contrarietur ueritati, quod est uituperabile: vel falsitati, quod est laudabile. In modo autem considerandum est, utrum talis modus contrariandi conueniat & personis, & negocijs, quia hoc est laudabile, (unde Tullius dicit in 2. Rhetor. quod contentio est oratio alicuius ad confirmandum, & consultandum accommodata: vel excedat conuenientiam personarum & negotiorum, & sic contentio est uituperabilis. Si ergo accipiat contentio, secundum quod importat impugnationem ueritatis, & inordinatum modum, sic est peccatum mortale. Et hoc modo diffinit Ambrosius * contentionem dicens. Contentio est impugnatione ueritatis cum confidentia clamoris. Si autem contentio dicatur impugnatione falsitatis cum debito modo acrimoniae, sic contentio est laudabilis. Si autem accipiat contentio, secundum quod importat impugnationem falsitatis cum inordinato modo, sic potest esse peccatum ueniale: nisi forte tanta inordinatio fiat in contentendo, quod ex hoc generetur scandalum aliorum. Vnde Apostolus, cum dixisset 2. ad Timothee. 2. Noli uerbis contendere, subdit: Ad nihil enim utile est, nisi ad subuersionem audientium.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in discipulis Christi non erat contentio cum intentione impugnandi ueritatem: quia unusquisque defendebat, quod sibi uerum uidebatur. Erat autem in eorum contentio ne inordinatio, quia contendebant, de quo non erat contendendum, scilicet de primatu honoris: non enim erant spirituales, sicut glossa * ibidem dicit: unde Dominus consequenter eos compefcuit.

AD SECUNDUM dicendum, quod illi qui ex contentione Christum praedicabant, reprehensibiles erant: quia quamuis non impugnant ueritatem fidei, sed eam praedicarent, impugnabant tamen ueritatem quantum ad hoc, quod putabant se suscitare praesertim a Apostolo ueritatem fidei praedicati. Vnde Apostolus non gaudebat de eorum contentione, sed de fructu, qui ex hoc proueniebat, scilicet, quod Christus annuntiabatur, quia ex malis etiam occasionaliter subsiquuntur bona.

AD TERTIUM dicendum, quod secundum completam rationem contentionis, prout est peccatum

mortale, ille in iudicio contendit, qui impugnat ueritatem in iustitia: & in disputatione contendit, qui intendit impugnare ueritatem doctrinae. Et secundum hoc catholici non contendunt contra hereticos, sed potius conuerso. Si autem accipiat contentio in iudicio, uel disputatione secundum imperfectam rationem, scilicet secundum, quod importat quandam acrimoniam locutionis, sic non semper est peccatum mortale.

AD QUARTUM dicendum, quod contentio ibi sumitur communiter pro disputatione. Dixerat enim Iob. 13. cap. Ad Omnipotentem loquar, & disputare cum Deo cupio. Non tamen intendens neque ueritatem impugnare, sed inquirere: neque circa hanc inquisitionem aliqua inordinationem uel animi, uel uocis uti.

ARTICVLVS II.

Utrum contentio sit filia inanis gloriae.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod contentio non sit filia inanis gloriae. Contentio enim affinitatem habet ad zelum. unde dicitur 1. ad Cor. 3. Cum sit inter uos zelus, & contentio, nonne carnales estis, & secundum homines ambulatis? zelus autem ad inuidiam pertinet. ergo contentio ex inuidia magis oritur.

¶ 2. Praet. Contentio cum clamore quodam est: sed clamor ex ira oritur, ut patet per Grego. * 31. Moral. ergo & contentio oritur ex ira.

¶ 3. Praet. Inter alia, scientia uidetur esse materia superbiae, & inanis gloriae, secundum illud 1. ad Cor. 8. Scientia inflat: sed contentio plerumque pronenit ex defectu scientiae, per quam ueritas cognoscitur, non impugnat. ergo contentio non est filia inanis gloriae.

SED CONTRA est autoritas Grego. * 31. Moral. RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum * est, discordia est filia inanis gloriae, eo quod discordantium uterque in sensu proprio stat, & vnus alteri non acquiescit. Proprium autem superbiae est, & inanis gloriae propria excellentiam quaerere. Sicut autem discordantes aliqui sunt ex hoc, quod stant corde in propriis: ita contententes sunt aliqui ex hoc, quod vnusquisque uerbo id, quod sibi uidetur, defendit. Et ideo eadem ratione ponitur contentio filia inanis gloriae, sicut & discordia.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod contentio, sicut & discordia, habet affinitatem cum inuidia, quantum ad recessum eius, a quo aliquis discordat, uel ex quo contendit: sed quantum ad id, in quo sistit ille qui contendit, habet conuenientiam cum superbia & inani gloria, in quantum scilicet in proprio sensu statur, ut supra dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, quod clamor affumitur in contentione, de qua loquimur, ad finem impugnandae ueritatis: unde non est principale in contentione. Et ideo non oportet, quod contentio ex eodem deriuetur, ex quo deriuatur clamor.

AD TERTIUM dicendum, quod superbia, & inanis gloria occasionem sumunt praecipue a bonis etiam sibi contrarijs, puta, cum de humilitate aliquis superbit. Est enim huiusmodi deriuatio non per se, sed per accidens, secundum quem modum nihil prohibet contrarium a contrario oriri. Et ideo nihil prohibet ea, quae ex superbia, uel inani gloria per se & directe oriuntur, causari ex contrariis eorum, ex quibus occasionaliter superbia oritur.

Intra q. 135. ar. 5. Et ma. q. 9. artic. 3. cor. & ad 4.

Lib. 38. cap. 31. a medio.

Lib. 31. ca. 3. q. praec. ar. 2.